

УДК 658.152

Андрющенко І.Є.

д. е. н., проф. ЗНТУ

ПРОЕКТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Сьогодні Україна переживає затяжну найгострішу соціально-економічну кризу. Одне з яскравих і конкретних її проявів — інвестиційна криза. Без подолання інвестиційної кризи, без модернізації виробництва неминуче подальше скорочення випуску промислової і сільськогосподарської продукції, деградація економічної і соціальної інфраструктури. Тому в умовах ринкових відносин важливого значення набуває реальне інвестування, без якого немислиме оновлення та розширене відтворення виробничого потенціалу суб'єктів підприємницької діяльності і пов'язане з цим виробництво конкурентоспроможної продукції.

Світовий досвід підготовки, фінансування і реалізації реальних інвестиційних проектів показує, що така діяльність має високий рівень ризику порівняно з іншими видами підприємницької діяльності. Це зумовлено, як правило, тривалим життєвим циклом реальних інвестиційних проектів та невизначеністю щодо майбутніх результатів. Крім того, реалізація інвестиційного проекту передбачає участь в ньому багатьох суб'єктів господарювання і помилка одного з них може становити загрозу проекту в цілому.

Особливої уваги потребують методи фінансування інвестиційних проектів, серед яких особливо актуальною є проблема проектного фінансування.

Проектне фінансування є однією з нових і вже поширеною як в економічно розвинутих країнах, так і в тих, що розвиваються, форм створення інвестиційних проектів. Вивчення теоретичних засад і практичного світового досвіду проектного фінансування, його осмислення і адаптація до умов України можуть бути корисними з погляду подолання «суб'єктивних факторів», що перешкоджають нормальному інвестиційному процесові в реальному секторі економіки України.

В Україні здебільшого склалося спрощене уявлення про проектне фінансування як про банківське довгострокове кредитування інвестиційних проектів. У той же час проектне фінансування характеризується особливим способом забезпечення, основою якого є підтвердження реальності одержання запланованих потоків готівки шляхом виявлення і розподілу всього комплексу ризиків, пов'язаних з проектом, між сторонами, які беруть участь у реалізації проекту (підрядні організації, фінансові установи, державні органи, постачальники сировини, споживачі кінцевої продукції). І його основною особливістю, на відміну від акціонерного та державного фінансування, є виявлення та управління ризиками, розподіл ризиків між

учасниками проекту, оцінка затрат і доходів з урахуванням ризиків та їх розподілу.

Для розвитку системи водопровідно-каналізаційного господарства м. Запоріжжя та Запорізькій області необхідні значні внутрішні капіталовкладення в: закупівлю обладнання і будівництва нових об'єктів, реконструкцію існуючих об'єктів водопостачання, заміну мереж, споруд і обладнання водопроводу і каналізації, завершення будівництва і введення в експлуатації незавершених об'єктів.

Джерелами інвестиційних ресурсів можуть бути: засоби самих підприємств, кредити фінансових організацій, місцеві бюджети, обласний бюджет, державний бюджет.

Залучення внутрішніх та зовнішніх кредитів, доцільно, розглядати тільки для заходів, пов'язаних з реалізацією масштабних енергозберігаючих технологій. Залучення значних позикових коштів може мати негативний вплив на платоспроможність підприємства, позначається на зміні тарифів в бік збільшення.

Для стабільності тарифів найсприятливішим джерелом фінансових ресурсів при реалізації інвестиційної діяльності є цільове фінансування. Таке фінансування повинне використовуватися на будівництво самих капіталомістких об'єктів з низькою окупністю (реанімація мереж і водоводів, природоохоронні заходи і т. п.), тобто на заходи, пов'язані з підвищенням якості послуг і надійності систем водопостачання і водовідведення, що надаються.

КП “Водоканал” здійснює великомасштабну “Програму інвестицій та розвитку систем водопостачання та очищення води м. Запоріжжя” проектно фінансування якої здійснюється за рахунок позикових коштів зовнішнього довгострокового кредиту Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР), коштів міського бюджету розвитку Запорізької міської ради та підприємств нерезидентів донорів.

Критерії відбору позичальників кредитів по лініях ЄБРР залежать від розміру кредиту і цілей його використання. Вимоги висуваються перш за все до фінансового стану самого позичальника і до проекту, під який, власне, і береться кредит. Україна прямує до ЄС, а це означає приток реальних інвестицій у розвиток країни, тому набутий КП “Водоканал” досвід у виборі схем фінансування інвестиційних проектів, політиці залучення кредитних коштів, досвіду з обслуговування боргу та тарифної політики, тобто реальне уявлення щодо процесу та особливостей здійснення підприємством інвестиційної діяльності є особливо актуальним.

Аналіз проектних ризиків та визначення методів їх зниження є найважливішим етапом підготовки проектів. Вивчення джерел та причин виникнення ризиків проектів дозволяє з'ясувати методи їх зниження та способи управління.

Дослідження питання проектного фінансування - справа структурована, але трудомістка. Сприятлива інвестиційна схема організації фінансування проєктів детермінована. А це робить актуальним завдання концентрації зусиль всіх зацікавлених операторів і учасників фінансового ринку на формуванні економіко-правового, організаційної й інструментального середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Закон України “Про інвестиційну діяльність” від 18.09.91 р. № 1560–ХІІ із змінами і доповненнями від 03.03.2006.

Закон України “Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків” від 16.07.99 р. № 991–ХІV із змінами і доповненнями від 08.12.2002.

Кредитна Угода між ЄБРР та КП “Водоканал” від 21 травня 1999 р.

Бардиш Г.О. Проектне фінансування: Підруч. / Г.О. Бардиш; Нац. банк України, Львів. банк. ін-т. — Л., 2006. — 463 с.

Куриленко Т.П. Проектне фінансування: Навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Куриленко Т.П. — К., Міжнар. ун-т фінансів, 2005. — 91 с.

Жуков В.В. Проектне фінансування: Навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Жуков В.В — Х.: ВД “Інжек”, 2006. — 248 с.